

Čís. 5512.

Bol-li trestný čin, označený v zákone za zločin, kvalifikovaný súdom za prečin len v dôsledku toho, že pri výmere trestu bolo použité § 92 tr. zák. a vinníkovi bol vymeraný trest väzenia, určený na prečiny (§ 20 tr. zák.), je pre premlčanie tohoto činu rozhodná lehota stanovená pre premlčanie zločinov.

(Rozh. zo dňa 13. februára 1936, Zm III 286/34.)

Najvyšší súd v trestnej veci proti J. S., obžalovanému zo zločinu sprenevery, vyhovel zmätočnej sťažnosti štátneho zastupiteľstva, rozsudok odvolacieho súdu z dôvodu zmätočnosti podľa § 385, č. 1 c) tr. por. zrušil a uznal obžalovaného vinným zločinom sprenevery podľa § 355 tr. z., kvalifikovaným podľa § 356 tr. z.

Z d ô v o d o v :

V rozsudku odvolacieho súdu sú zistené a po právnej stránke zhodnotené všetky predpoklady pre ustálenie skutkovej podstaty zločinu sprenevery v smysle §§ 355, 356 tr. z., keďže odvolací súd prevzal zistenie prvostupňového súdu, že obžalovaný J. S. v rokoch 1927 a 1928 v T. a inde prevzal od K. P. rôzny tovar do komisie, tovar ten predal, ale čiastku 2.386 Kč za tovar utrženú nezaplatil; tým si obžalovaný privlastnil bezprávne cudzie veci movité v hodnote vyše 2.000 Kč, ktoré mal v držbe. Ponevác prvostupňový súd vymeral obžalovanému trest väzenia v trvaní 3 mesiacov ako trest hlavný a v dôsledku vymeraného trestu so zreteľom na ustanovenie § 20, odst. 2 tr. z. prekvalifikoval trestný čin obžalovaného na prečin, považoval vrchný súd trestný čin obžalovaného za premlčaný, lebo prvý súdny úkon oproti obžalovanému sa stal dňa 8. marca 1933, tedy po uplynutí 3 rokov odo dňa dokonania činu. V dôsledku toho vrchný súd zrušil z dôvodu zmätočnosti podľa § 385, č. 1 c) tr. p. prvostupňový rozsudok a obžalovaného podľa § 326, č. 3 tr. p. z obžaloby oslobodil s tým odôvodnením, že trestný čin obžalovaného bol kvalifikovaný ako prečin, v neprospech obžalovaného nebolo verejným žalobcom podané odvolanie a je preto pre posudzovanie premlčania trestného činu obžalovaného rozhodná doba troch rokov stanovená v § 106, odst. 2 tr. z. ohľadom premlčania prečinov.

Zmätočnej sťažnosti vrchného štátneho zastupiteľstva udržanej generálnou prokuratúrou, ktorá popiera správnosť tohoto právneho názoru vrchného súdu, neľze odopreť oprávnenie.

Už zo samého ustanovenia § 106 tr. z. podáva sa bezpochybné, že premlčacia doba je v zákone určená rozdielne podľa toho, ako sám zákon rozlišuje pre tento účel trestné činy podľa ich ťažkosti a trestuhodnosti, totiž jednak podľa toho, či sú v zákone prehlásené za zločiny (odst. 1) alebo prečiny (odst. 2), jednak v prvej skupine (pri zločinoch) podľa toho, aký je v zákone ustanovený trest na spáchaný zločin. Podľa slovného znenia 1. odst. § 106 tr. z. niet iste pochybnosti o tom, že tu

zákon docela zreteľne vyznačil za rozhodujúce kritérium pre určenie premlčacej lehoty predovšetkým zákonnú kvalifikáciu trestného činu za zločin a trestné činy tejto kategórie, teda všetky trestné činy, ktoré sú v zákone prehlásené za zločiny, rozlíšil pre stanovenie premlčacej lehoty podľa určite stanovenej dĺžky trestu ustanoveného na spáchaný zločin. Vychádza to zvlášte z č. 4 tohoto ustanovenia, vo ktorom je určená 5 ročná premlčacia lehota bez akejkolvek výnimky, teda vo všetkých tých prípadoch, kde je na spáchaný zločin ustanovený trest na slobode miernejší než 5 ročný; nebolo o tom iste pochybnosti, že slovom »ustanovený« je poznačený trest určený v zákone a nie trest určený súdom v rozsudku. Keď však sa prvý odstavec už podľa svojho slovného znenia musí vyložiť tak, že sú v ňom bezvýnimečne určené premlčacie lehoty na všetky trestné činy, ktoré sú v zákone prehlásené za zločiny, nie je možné logicky vykladať 2. odst. tohože § v ten smysel, že v ňom stanovená premlčacia lehota na prečiny platí nielen pri trestných činoch, ktoré sú v zákone prehlásené za prečiny, ale aj pri tých v zákone za zločin kvalifikovaných trestných činoch, ktoré teprv v odsudzujúcom rozsudku boli prekvalifikované na prečin so zreteľom na to, že bol za ne uložený trest, ktorý zákon pripúšťa len pri prečinoch. Tenže trestný čin nemôže byť podľa zásad logického usudzovania v jednej a tejže otázke podriadený pod rozdielne ustanovenia zákona, menovite ustanovenia tak vážne, ktoré majú práve v presnom časovom určení dĺžky trestu ako základu pre určenie doby premlčacej lehoty tak striktný obsah. Nemožno ani len predpokladať, že by zákonodarca v tomže a v takom ustanovení použil dvojakého zcela rozdielneho kritéria, v prvom odstavci podľa presného časového určenia trestov v zákone pevne stanovených, v druhom odstavci podľa výsledku voľného sudcovského uvažovania pri ukladaní trestu, a že by takto dopustil, aby sa tým privodil v prípadoch prekvalifikovania zločinu za prečin rozpor v určení premlčacej lehoty: lebo táto by sa mala počítať až do vynesenia rozsudku zodpovedne zákonnej kvalifikácii činu za zločin podľa vhodných ustanovení 1. odst. § 106 tr. z., kdežto od určenia trestu stanoveného na prečiny podľa ustanovenia 2. odst. tohoto § podľa kratšej premlčacej lehoty na prečiny. Keď zákon stanoví v tomto §, že je pre premlčanie trestné pokračovanie vylúčené, znamená to, že je vlastne už od začiatku pôsobnosti premlčania, teda od konca premlčacej lehoty vôbec vylúčené zaviesť proti pachateľovi trestné pokračovanie; keď však preca zavedené bolo, — ako to v praxi je pravidelným nútnym zjavom, lebo je možné pravidelne len v zavedenom trestnom pokračovaní zistiť predpoklady premlčania —, má toto ustanovenie prípadne ten význam, že je celé pokračovanie zmätočné od tej doby, kedy sa po nastalom premlčaní zahájilo, prípadne sa v ňom pokračovalo. Pri zavedení trestného pokračovania je však podľa § 8, odst. 1 tr. p. smerodajná kvalifikácia trestného činu určená v trestných zákonoch, teda v otázke premlčania zákonná kvalifikácia činu za zločin alebo prečin. Len táto kvalifikácia je samozrejme rozhodná tiež pri rozhodovaní obžalobného senátu o obžalovacou spise, keď je vznesená námietka premlčania ako dôvodu, ktorý vylučuje zavedenie trestného pokračovania (§§ 257, 264, č. 2 tr. por.) a pri oslobodzujúcom rozsudku, keď tento je už v prvej stolici vynesенý v smysle § 326, č. 3 tr. por. bez toho, že by vôbec došlo na vymeranie

trestu. Z toho všetkého plynie, že v záujme právnej bezpečnosti musí byť začiatok premlčania v behu celého trestného pokračovania jednotne a pevne určený, pokiaľ je predmetom tohoto pokračovania tenže skutok a pokiaľ si podržiava tie trestneprávne znaky, podľa ktorých sa odlišuje od iných trestných činov. Toto rozlíšenie od iných trestných činov je však určené vo skutkových podstatách trestných činov v zákone prehlásených za zločin alebo prečin a len toto zákonné určenie trestných činov môže byť tedy smerodajné pre určenie nutne jednotnej premlčacej lehoty v celom trestnom pokračovaní. Už týmto rozborom samého ustanovenia § 106 tr. z. je tedy dokázané, že pre rozhodnutie, ktorú z lehôt v § 106 tr. z. uvedených treba v konkrétnom prípade vziať v úvahu, je rozhodná kvalifikácia činu podľa zákona za zločin či prečin a pri zločinoch trestná sadzba stanovená zákonom a nie kvalifikácia určená v rozsudku, ani trest skutočne uložený.

Plynie to ďalej aj z tejto úvahy o logickom postupe trestného súdu pri vynesení rozsudku:

Súd musí najprv hodnotením prevedených dôkazov zistiť, čo z činnosti obžalovaného, ktorá je predmetom obžaloby a tedy trestného pokračovania, považuje za dokázané (§§ 325, odst. 1 a 328, odst. 1 tr. p.)

V prípade, že zistí určitú činnosť obžalovaného obžalobou stíhanú, má uvažovať o tom, či táto zistená činnosť obžalovaného naplňuje skutkovú podstatu niektorého činu, ktorý zákon označil za trestný (§ 1 tr. z. a § 1 tr. z. o prest.), v prípade kladnom, ktorého trestného činu, pri čom nie je viazaný návrhom žalobcovým (§ 325, odst. 2 tr. p.).

Keď vyrieši tieto skutkové a právne otázky, má súd ešte pred rozhodnutím o treste uvažovať o tom, jestli nie je daný dôvod, ktorý vylučuje pričetnosť alebo trestnosť obžalovaného (na pr. §§ 76, 77, 79, 80 a 88 tr. z., § 1 zákona č. 48/1931, § 27 zákona č. 50/1923, 6 zákona č. 108/1933), alebo dôvod, ktorý vylučuje zavedenie trestného pokračovania (na pr.: §§ 105 a 110 tr. z., § 50 zákona č. 218/1926, § 17 zákona č. 108/1933). Už v tomto stadiu rozhodovania a len v ňom príde tedy k riešeniu otázka premlčania, lebo len takto je možné, aby bol vynesенý priamo prípadný oslobodzujúci rozsudok, ako to predpokladá zákon v § 326, č. 3 tr. por. To však je možné práve len na základe premlčacej lehoty určenej pevne v zákone. Pri riešení otázky premlčania na základe výmery trestu prišiel by súd prvej stolice, ktorý samozrejme tiež musí k premlčaniu hľadať, k tomu, že by vopred obžalovaného pre zločin musel odsúdiť k určitému trestu väzenia a teprv potom ho na tomto základe podľa premlčacej lehoty stanovenej na prečin oslobodiť pre nastalé premlčanie. Keď sa však takto nemôže samozrejme postupovať v prvej stolici, nie je dôsledne možné tento postup pripustiť v stolicach vyšších, a to ani na tom základe, že je trest už vyslovený právoplatne.

Plynie to aj z úvahy o povahe okolností, ktoré sú rozhodné pre vymerevanie trestu: Pri vymerevaní trestu, ktoré nasleduje po zistení podmienok trestnosti, má súd hľadať na okolnosti priťažujúce a poľahčujúce, ktoré vplývajú na stupeň viny (§ 89 tr. z.). Pojem poľahčujúcich a priťažujúcich okolností zák. čl. V:1878 bližšie neurčuje a ani ich bližšie neuvádza. Sú to okolnosti, ktoré pri trestoch relatívne určených odôvodňujú

vymieranie vyššieho alebo nižšieho trestu v medziach stanovených zákonom na trestný čin, ktorého skutkovú podstatu súd spoznal v zistenej činnosti obžalovaného (medze trestnej sadzby). Okolnosti tieto sú povahy jednak obecnej, vyplývajúcej zo záujmu verejnosti na vymieranie vyššieho trestu v určitých prípadoch (na pr.: § 28 zákona č. 50/1923), pravidelne však povahy osobnej, odôvodňujúce, aby príslušnému pachateľovi bol vymieraný za rovnaký čin rovnakého druhu nižší alebo vyšší trest ako pachateľovi druhému. Trestný súd môže tedy síce podľa moci danej mu §§ 66 a 92 tr. z. trest snížiť na miernejší druh a trvanie, avšak nemôže tým zmeniť právnu povahu trestného činu, zračiacu sa v zákonnej skutkovej podstate. Z toho plynie, že úvahy o tom, aký trest má byť v určitom prípade obžalovanému vymieraný, ani výsledok ich, aj keď by už bol pravoplatný v prospech obžalovaného, nemôžu pôsobiť spätne na posudzovanie otázky premlčania, lebo otázka táto nemá nič spoločného s osobou pachateľovou, ale musí byť riešená vždy len neodvisle od osoby pachateľovej výlučne podľa toho, ako trestný zákon určitý trestný čin hodnotí. Veď dôvodom ustanovenia o premlčaní trestných činov nie je, že by osobné vlastnosti pachateľove privodily nezáujem verejnosti na jeho potrestaní, ale kriminálne politický dôvod tejto inštitúcie je v tom, že uplynutím dlhšej doby od spáchania trestného činu do zavedenia trestného pokračovania, alebo uplynutím doby po zavedení trestného pokračovania, za ktorej neboly provedené žiadne stíhacie úkony súdu proti obžalovanému, oslabí sa jednak potreba trestnej represie zabudnutím jeho činu vo verejnosti a tým požiadovok potrestania vinníka, jednak aj spoľahlivosť dôkazov. Tieto okolnosti odôvodňujúce inštitúciu premlčania sú tedy povahy všeobecnej, nezávislej na osobe obžalovaného, a vyplývajú z toho, ako zákon hodnotí trestný čin: čím je podľa zákona čin ťažšej povahy, tým dlhšie trvá potreba represie a tým viacej možno počítať s tým, že sa dôkazy o ňom po dlhší čas dochovávajú. To všetko svedčí tomu, že otázka premlčania musí byť riešená len s hľadiska zákonného predpisu o tom platného bez zreteľa na tie okolnosti, ktoré prichodia v úvahu z osobných pomerov pachateľových pri vymieraní trestu a pri miernejšej kvalifikácii jeho činu, len na tomto treste založenej.

Na potvrdenie hore uvedeného výkladu § 106 tr. z. možno uviesť doklad zo samého bývalého zákonodarstva uhorského v ustanovení § 106 a) tr. z., ktorý bol do trestného zákona (zák. čl. V:1878) vsunutý podľa § 71 zák. čl. VII:1913. Podľa neho bolo vylúčené zahájiť pokračovanie proti mladistvému pre premlčanie po uplynutí 5 rokov, je-li čin podľa zákonnej kvalifikácie zločinom, prípadne po uplynutí 10 rokov, keď mladistvý dokonal v dobe spáchania činu už 15. rok veku a na jeho čin je stanovený trest na slobode dlhší než 5 rokov; avšak po uplynutí 3 rokov, je-li jeho čin prečinom. Tu bolo rozlišovanie podľa zákonnej kvalifikácie priamo vyslovené a nemožno usudzovať inak, než že toto ustanovenie dopĺňujúce § 106 tr. z. vyjadriilo priamo tenže základ rozlišovania predpokladov premlčacej lehoty, ktorý je v základnom ustanovení § 106 tr. z. tiež obsažený.

Aj podľa teraz platného ustanovenia § 26 zák. č. 48/1931 činí premlčacia lehota u trestných činov mladistvých previnilcov — ak nie je už podľa všeobecných trestných zákonov kratšia — 10 rokov, ide-li o trestný

čin, na ktorý stanovia trestné zákony trest smrti alebo doživotnej straty slobody, inak 5 rokov. Pri použití tohoto predpisu je však podľa obecného ustanovenia § 3, odst. 2 cit. zák. rozhodné rozlíšenie zločinov, prečinov a prestupkov stanovené v trestných zákonoch. Na praktickom srovnaní dôsledkov, ktoré by plynuly z rozdielného výkladu § 106 tr. z., ukáže sa názorne neudržateľnosť tohoto výkladu.

Predpokladajúc, že súdený trestný čin — kvalifikovaný podľa zákona ako zločin sprenevery podľa §§ 355 a 356 tr. z. a ohrozený podľa § 358, odst. 1, sadzba 2 tr. z. žalárom do 5 rokov — spáchal spolu a spoločne s dospelým (starším než 18 rokov) pachateľom ešte druhý spolupachateľ, ktorý v dobe konania trestného činu nebol ešte 18 rokov starý, došlo by sa pri vytykanom právnom stanovisku k záveru, že trestnosť činu dospelého pachateľa bola pri uložení trestu väzenia vylúčená v 3 rokoch z dôvodu premlčania, trestnosť mladistvého previnilca by však za inak rovnakých podmienok premlčaná nebola, keď by od spáchania trestného činu do zavedenia trestného pokračovania neuplynula ešte doba 5 rokov vyžadovaná na premlčanie jeho trestného činu podľa dřívejšieho ustanovenia § 106 a) tr. z., tak podľa teraz platných predpisov § 3, odst. 2 a § 26 zák. č. 48/1931. Že taký výsledok zákonodarca nepredpokladal a nechcel, plyní z úvahy, že účelom jak zákonného článku VII:1913, tak zákona č. 48/1931 bolo miernejšie posudzovanie trestných činov spáchaných osobami mladistvými než rovnakých trestných činov spáchaných osobami, ktoré v dobe spáchania trestného činu prekročili už 18. rok svojho veku.

Z týchto úvah bolo odôvodnenej zmätočnej sťažnosti vrchného štátneho zastupiteľstva vyhovieť a dôvod oslobodenia obžalovaného — premlčanie trestného činu — bol zrušením odvolacieho rozsudku pominutý, lebo, ako už bolo uvedené na začiatku dôvodov tohoto rozhodnutia, rozsudok odvolacieho súdu po preskúmaní odsudzujúceho rozsudku súdu prvej stolice prijal skutkový stav, ktorý zakladá vo všetkých náležitostiach skutkovú podstatu zločinu sprenevery, pri ktorom by podľa § 106, odst. 1, č. 4 tr. z. prichádzala v úvahu premlčacia lehota päťročná, táto však od tej doby, kedy obžalovaný podľa vlastného doznania v odvolaní naposledy s poškodenou súčtoval a ďalší nezaplatený tovar od nej prevzal (6. augusta 1928), až do prvého sudcovského opatrenia (8. marca 1933) neuplynula.

Čís. 5513.

Odvrátil-li pachateľ dobrovoľne a včas trestný výsledok, stal se pokus zamýšleného trestného činu beztrestným pro dobrovoľné ustoupení; je-li v pokusu zároveň obsažen jiný trestný čin dokonaný, sluší jej pachateli přičítati (těžké uškození na těle podle § 152, 155 lit. a), b), e) tr. zák. způsobené při pokusu vraždy).

(Rozh. ze dne 14. února 1936, Zm I 1385/35.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Mladé Boleslavi